

PRVA OBLETNICA SMRTI VELIKEGA VODITELJA MEDNARODNEGA PROLETARIATA

Stalin živi v vsakdanji borbi milijonov delovnih ljudi

svojem nastanku nastopila na mednarodni diplomatski pozornici tudi ljudska Kitajska.

Zmaguje in se uredniški tudi Stalinova poslanica komunističnim in delavskim partijam ter delavskemu razredu vsega sveta, naj prevzamejo v svoje roke zastavo nacionalnih interesov, ki jo je buržoazija vrgla v morje. Po vsem kapitalističnem svetu se stopnjuje in krepi borba narodov za svobodo, za demokracijo. Na čelu te borbe pa stojijo prav komunistične in delavske partije, stoji delavski razred.

V tem letu po Stalinovi smrti se je torej pokazala ne samo trdnost socialističnega družbenega sistema, marveč se je pokazala tudi trdnost komunističnih načel povsod, kjer delujejo in se bijejo komunisti. Stalinovi nauki se uredničujejo, njihovo moč vsakodnevno občutijo imperialisti in njih hlapci. Zaman so jim bili računi z Berijo, zaman so upali v trhljost socialističnega tabora in socialističnih idej, zaman so upali, da jim bo smrt takega velikega voditelja prinesla nekaj odihla. Oni pa ne razumejo ali nečejo razumeti, da je pri nas moč prav v tem, da vsako, še tako veliko izgubo znamo takoj nadomestiti, ne da bi omahovali, ne da bi se ustavljali. Če ne bi tako delali, ne bi bili zvesti učenci Lenina in Stalina, ne bi bili komunisti in borci delavskega razreda. Zato pa naši sovražniki niso imeli v tem letu ne odihla, ne počitka in ga tudi v bodoče ne bodo imeli.

Slovenci in Jugoslavi smo težko občutili Stalinovo smrt, ker smo se zavedali, kakšno pomoč smo pod njegovim vodstvom prejeli prav posebno za časa narodnosvobodilne borbe in tudi takoj po njej. Je bila težka izguba, ker vemo, kako je bil Stalin priljubljen pri naših ljudeh in kako so vanj zaupali naši ljudje. Tih žalost je prevzela naše ljudi, ko smo zvedeli za njegovo smrt, skrita žalost je prav posebno prevzela naše jugoslovanske brate onstran meje.

Titovi se so skušali veseliti njegove smrti, so tudi kot vsi drugi imperialistični in reakcionarni šakali v svetu preokovali naš poraz in svojo lastno zmago. Sli so celo tako daleč, ki so izrecno organizirali v dneh žalovanja delovnih ljudi vsega sveta javne plesne in radostne manifestacije. Ljudstvo se jih ni udeležilo. Udeležili so se jih samo izmečki, samo tisti, ki so vedno sovražili Stalina, samo tisti, ki so se proti komunistom

in socializmu vedno borili. In v tem letu se je tudi v Jugoslaviji marsikaj vidno spremenilo. Tudi v Jugoslaviji so prišla od izraza vsa notranja nasprotja, v katerih se kopljejo titovski voditelji.

Veliko je bilo veselje sovjetskih pionirjev, ko so se srečali s tov. Stalinom.

Prišel je do večjega izraza odporu jugoslovanskih delovnih ljudi proti titovskemu režimu. Notranja kriza jugoslovanskega režima je šla tako daleč, da je izbruhnila na dan z »Dilasovimi zadevami, kar dokazuje, da ni več enotnosti niti v režimskem vodstvu. Tudi v Jugoslaviji torej živi Stalinovo delo v borbi delovnih ljudi, v desetstičnih jetnikih po koncentracijskih taboriških in po ječah, v demonstracijah brezposelnih in študentov, v stavkah, v odporu kmetov in vojakov, v protiangliškem in protiameriškem razpoloženju.

Titovi strastno sovražijo Stalina, njegovo ime, njegov nauk, njegovo delo. Tako ga sovražijo prav zato, ker je Stalinovo ime tako globoko zasidrano v srcih Jugoslovancev. Zato so bili do sedaj zaman vsi poskusi, da bi očrnilo Stalina, da bi očrnilo Sovjetsko zvezo, da bi očrnilo komunistično gibanje. To je prav posebno prišlo do izraza ob priliki manifestacij za Trst, ko so Jugoslavi dali duska svojemu protianglo - ameriškiemu razpoloženju, ki je bilo objektivno protititovski usmerjeno.

Titovi se zavedajo, da Stalinov nauk predstavlja v Jugoslaviji nepremagljivo moč, zato so tako besni in razkazni.

Jugoslavi pa so dobro razumeli poslanico Stalina na XIX kongresu Komunistične K. SISKOVIC

(Nadaljevanje na 4. strani)

V PREMISLEK TISTIM, KI NAMERAVAJO V AVSTRALIJO

Emigrant je dobrodošel samo za težka in nevarna dela

Koliko prebivalcev ima Avstralija - Zemlja brez rek in gorovja - Neznosno podnebje - Emigranti nimajo dostopa v industrijo - Za bonificiranje zemlje so v začetku uporabljali kaznjence

Odkar je tukajšnje demokratsko časopisje začelo kampanjo za emigracijo v Avstralijo, se je o tem problemu že precej pisalo. Zanimati pa bi morali, kaj so tisti, ki bi hoteli rešati življenjska vprašanja našega ljudstva z emigracijo in se tako na tolik način odreči vsaj par tisoč brezposelnih, so pa v vsem svojem pisarjenju vedno zmolčali poglabljeno znanostno te deželo. Zamočali so tudi delovne pogoje, ki čakajo neizkušene emigrante, ki mu je tuja dežela vse prej kot pa prijazna naklonjena.

Zato ne bo odveč, če tudi naš list v več člankih nekoliko od bližje in vsaj deloma seznanja naše bralce z deželo, kjer naj bi prvih 2.000 emigrantov iz Trsta našlo srečo. Seveda velja to predvsem za tiste, na uso srečo malo

številne Slovence s podeželja, ki so se prehitro in morda brez proučnega pomisleka vdali varijeti nadi.

Avstralija se razprostira na površini 7.929.015 km in šteje nekaj nad sedem milijonov prebivalcev. Z dejstvo, da živi na tako veliki zemeljski površini samo 7 milijonov prebivalcev, nam mora zbuditi pomisleke. Saj živi v Evropi, ki zavrača 3,722.110 km površine kar 518 milijonov ljudi. Dejstvo je namreč, da je zemlja v Avstraliji nerodovitna, pustja; podnebje pa nezdruvo in neprimerno, posebno za Evropejce. Te značilnosti, so morali upoštevati zlasti Angličji, ko so se pred stoletji polastili deželo. To je bil tudi eden izmed razlogov, da je izseljevanje v Avstralijo napredovalo počasi. Šele ob koncu 18. stoletja, ko so prišli v Anglijo mali kmetje in strašno krizo, so se začela izseljevanja v večjem obsegu, kar pa ni bilo še dovolj za potrebno naselitev nove zemlje. Angleška vlada je začela pošiljati v Avstralijo prve skupine kaznjencev, ki so bili dodeljeni prvim kolonizatorjem za najtežja in nevarna dela v nezdruvem podnebnju. Do leta 1837. je bilo poslanih v Avstralijo približno 138 tisoč kaznjencev, s katerimi so »obrnili kot s sužnji. Stevilo prebivalstva se je povečalo za približno 2 miliona in to v drugi polovici 19. stoletja, ko so odkrili več virov zlata.

V Avstraliji se bavijo večinoma s poljedelstvom in živinorejo. Industrija se je začela počasi razvijati, šele ko se je na mednarodnem tržišču pojavila Argentina v plozi nevarnega tekmeča pri izvažanju žita, volne in mesa. Toda industrija je ostala na določeni ravni. Avstralski delavci, ki imajo razmeroma visoke plače, ne vidijo radi priseljencev, ki bi jim lahko postali konkurenca. Stanje v industriji se je po drugi svetovni vojni steer nekoliko spremenilo. Ni se pa spremenilo v pogledu emigracije. Emigrant je dobrodošel le za izboljšanje dela zemlje, to je najtežja in najbolj nevarna dela, ki se jih domačinje s prezirno izgibajo.

Vsa dežela, razen obalnih krajev se razprostira večinoma na ravnini, s planjavami, ki se dvigajo največ kakih par sto metrov nad morsk gladino. Zemlja je pustja, zrak suh in žog. Le redka so bitka pogorja. Vred pomankljiva snega in ledenikov so tudi reke zelo redke. Sirom dežele se

razprostirajo prave puščave, kjer najdeš od časa do časa kako naselje, gozd ali pašnike. Pogostoma dihojo močni žni vetru, ki prinašajo nevihto ali pa žgoče dneve in izredno mrzle noči. Ko pada temperatura tudi za 40 stopinj. Podnebje severnih pokrajin je naravnost žgoče, vlažno, nezdruvo in za Evropejce sploh nevarno. Kolkšno mora biti življenje v teh krajih št. lahko predstavljamo, da iz dejstva, da živi na ozemlju, ki je dvakrat večje od Jugoslavije komaj okrog 10.000 prebivalcev.

Zato ni nič čudnega, da se domačini izogibajo vsakega dela, ki se tiče bonificacije še neobdelanih pokrajin. Vsakemu je torej sedaj lahko povsem jasno, zakaj iščejo tukajšnji organizatorji emigracije v Avstralijo le krepke,

Konkretizirajmo sklepe konference slov. aktivistov

Odpravimo vsako sektaštvo v naših vrstah Podprimo z vsemi silami enotnost našega ljudstva - Poživimo zdrav narodni čut Slovencev!

V soboto večer je bilo drugo zasedanje konference slovenskih aktivistov v Domu pristaniških delavcev v Trstu. Zasedanju je predsedoval tov. Pirč iz Saleza. Prisostvoval je tudi tov. Vidali, ki je vse delo spremljal z veliko pozornostjo in na koncu povzel tudi zaključke.

Na sobotnem zasedanju so govorili tov. Sema, Sisković, Kapelj, Slavec, Kozlovski, Gregorič, Legišova, Viola, Bernetič in Vata.

Važna je bila ta konferenca, saj je prikazala realno sliko našega dela na vseh področjih naše aktivnosti; naše slabosti in napake, kakor tudi pozitivne strani. Tov. Vidali je v svojem referatu točno analiziral vsa vprašanja, ki se tičejo Slovencev; tovariši pa, ki so ta vprašanja še podrobneje obravnavali, so v luči prave kritike in samokritike dovršili celotno sliko položaja.

Iz večine referatov, odnosno intervencij sledi, da je imelo naše dosedanje delo na slovenskem polju mnogo napak, da je bilo marsikje preveč površno, da se tovariši niso dovolj resno in dovolj globoko poglabljali v študij, ki zanima predvsem nas Slovence in našo probleme. Pred nami stoji naloga, da temeljito odpravimo te pomanjkljivosti.

Ena izmed poglavitnih na-

pak, ki so jih tovariši, ki so intervenirali, prikazali, je prav sektaštvo, o katerem se je že večkrat govorilo. Naša partija oboja sektaštvo, oboja oboja ozkogrudnost, oboja to, da se tovariši žali se marsikje zapirajo sami vase in da pri tem pozabljajo, četudi nehoti, na tesnejši in iskreno sodelovanje z vsemi poštenimi rojaki, brez ozir na njihovo politično ali strankarsko pripadnost. Obstajajo še preštevile vrzeli, ki zijaajo med nami, komunisti in med množicami, ki stojijo ob strani. Dogodki, ki so se odigrali po 8. oktobru v Jugoslaviji, zlasti pa Dilasov primer nam dokazuje, da premalom poznamo tamkajšnje razmere in da je premalom poznavali med našimi rojaki, ki žive pod okriljem matične države. V našem mestu samed pa se je, tudi med Slovenci, pričel pojavljati zelo nevaren pojav kompromitiranja, t. j. narodne brezpozitnosti.

Pred nami stoji velike naloge. Poživiti moramo narodno zavest Slovencev ter jih prepričati, da naša domovina ni Trst, da naša narodnost ni tržaška, ampak slovenska in da smo mi tržaški Slovenci del matičnega naroda, ki živi v Jugoslaviji, prav tako, kakor so Italijani del matičnega naroda, ki živi v Italiji. Uresničiti moramo Stalinovo oporočo, t. j. dvigniti moramo našo narodno zavest, ki so jo drugi poletjali in zavrgli!

Slovensko ljudstvo na Tržaškem je tudi v zadnjih letih doživelo težke preizkušnje. Z ene strani ga je — in ga še — prestopano davi italijanski šovinizem, na drugi strani pa titovska klica. Cilji, za katere se je tako junakost borilo, so bili prav od te klike nesramno povmandrani.

Zato je našo ljudstvo zgubilo vsako moralno oporo v vodstvu matične države. Toda kljub temu je slovensko ljudstvo vztrajalo in ostalo samozavedano in močno, tako, da danes nudi moralno oporo matičnemu narodu v Jugoslaviji. In to je velika, pozitivna stran, katero je treba upoštevati.

Kljub vsem mogočim pritiskom, kljub terorju in izsiljevanju so tržaški Slovenci ostali zvesti veliki deželi socialistična, Sovjetski zvezi, in stvari socializma kakor tudi bratstvu z italijanskim narodom. Zato je to ljudstvo zanesljiv porok za boljše dni.

Ladjo so jim pustili...

Pred nekaj dnevi je prispet v neoyorskoro pristanišče prekooceanski parnik »Olimpia«. Ob tej priliki je paroplovna družba objavila na krov preko 2000 ameriških poltintnih in drugih osebnosti, katerim je pridela slavnostni sprejem in večerjo. Med povabljeni je bilo mnogo državnikov, senatorjev, poslancev, milijarderjev, predstavnikov ameriške veletrgovine in trustov.

Po končanem sprejemu so organizatorji naredili bilanco in ugotovili, da je med večerjo zmanjkalo 800 srebrnih žliček za kavo, sadje in slačice, 60 srebrnih solnic, 16 srebrnih posodic za gorčico, 120 različnih potrebnih, vseh iz navedene koline. No, s slednjimi so amatjerji sami sebe poklekli za nos. Nadležje je zmanjkalo 200 kristalnih kozarcev za cocktail, kateri je družba nabavila na Angleškem.

Družba ni smatrala za potrebno, da bi reklamirala zaradi tatvine. Upoštevajoč takojšnje krajevne navade, je bila zadovoljna s tem, da so ji vsaj ladjo pustili.

ZA VSAKOGAR NEKAJ

KAJ GA NAJBOLJ UTURDI? V veliki palači stopi precej ježica in radovedna gospa v divji. Med vožnjo v neki nastojavnice vpraša namestnika, ki jo spremlja:

«Ali vas zelo utrudijo neprestane vožnje gor in dol?»

«Ali vas bolj utrudijo vožnja nazvgor?»

«Ne, gospa.»

«Torej je vožnja navzdol tista, ki vas najbolj utrudijo?»

«Ne, gospa.»

«Aha, utrudil vas neprestano odpiranje in zapiranje vrat?»

«Ne, gospa.»

«Kaj pa vas torej tako utrudijo?»

«Vsa vprašanja, ki mi jih stavljajo.»

več lalaj? Saj vidite, da im »obiske.«

«Ali mi je gospod, toda res morem.»

«Kako to? Zakaj ne morete?»

«Ker ni pes, marveč vaša ml siljiva gospa, ki poje!»

»Ne bodi vendar tako šlaški. Pepček, Posodi mi avto.«

ZDRAVNISKO MNENJE BISMARCK (1815-1888) poznano po svojem zdravniškemu značaju in rezkem nastopu ljudmi. Toda nekoč je slabo letel.

Nahajal se je v Maribor nad zdravilju. Nekega dne je poklicani enega izmed zdravnikov, da ga preišče. Toda Bismarck se je doževal zdravniške preveč natančen; izpraševal je vsaj namreč ne konca ne kraja. Nestrpnj princ je končno izstopil iz zdravilnice in zarehtil: «Mesto, kjer ste stali, ste vprašani, povejte mi kaj, kaj storim jaza.»

Zdrženi ton mogosta pa ni oredi zdravnik, ki ga je vpljudno zavrnili: «Če vas blagorodejo izprašani, vam ne preostane drugega, kot da pokličete življenjskega zdravnika. Ta je edini, ki ne prašuje svojih bolnikov.»

SAMI PRIZNAVAJO...

NAD 3 MILIJON DİN. IZGUBE

V Tovarni konfekte in gumbov v Sošanju je komisija ugotovila izdelane artikule, ki so obležali in skladišču tovarne. Po bilanci z dne 30. sept. 1953 izkazuje podjetje nad 3 milijona 200 tisoč dinarjev izgube, zaloga nekurenentnega blaga iz leta 1952. Zbog tega je izguba približno 200 milijonov din. Zato znašna celotna izguba nad 3 milijone din. Okrajni ljuški odbor je izdal odlok, s katerim se razpusti upravni odbor in delavski svet, podjetje pa postavi pod začasno prisilno upravo.

(Slovenski poročevalci 27. I. 54)

PONEVERBE V TOVARNI

Tovarna barve in lesnih izdelkov v Mozirju pri Ljubljani je imela poleg svojega poštenega in marljivega delavskega kolektiva tudi skupnico ljudi, ki so delali v vodstvu tovarne. Ti ljudje (samo 4) so imeli poleg redne blagajne še takomenovano »črno blagajno, ki se je ukvarjala s ponarejanjem računov. Direktor Franc N. je prodal približno 50 kg. metrov rezanega lesa, izkupiček je šel v »črno blagajno. Direktor N. je tudi posodil neki ustanovi 6000 kg črnega premoga, last tovarne. Ta pa je vrnila 9.000 kg rjavega premoga, toda ta ni šel v tovarno, marveč so si ga razdelili direktor, blagajničarka in neki sofer. Drugič je direktor N. naložil kamijon deske in jih odprejal v Varadzin. Zanje je dobil 1500 kg pšenice, ki so si jo spet razdelili: direktor je dobil

(Slovenski poročevalci 27. I. 54)

DO 130 ODDST. POVISANJE NAJEMNINE

Na Hrvaškem bodo povisane najemnine za 40 do 130 odstotkov.

V Zagrebu, Sibeniku in Slavonskem Brodu za 40 odst., v Bjelovaru in Varadzinu za 60 odst., Karlovcu, Rovinju, Lošinju, Pazinu, Poreču, Labunu za 70 odst., v Osijeku za 75 odst., na Reki za 80 odst., v Puli za 120 odst., in v Opatju za 130 odst.

(Slovenski poročevalci 27. I. 54)

V LIKVIDACIJI MESTNA CEVLJAHNA NA JESENICAH

Na Jesenicah pravijo, da se bo mestna cevljarnica uknila, ker dela samo z izgubo in da je nepotrebna. Cevljarnica res ne dela z dobičkom, kar je dokaz tega, da delavci dobivajo samo 80 odst. plače že nekaj mesecev.

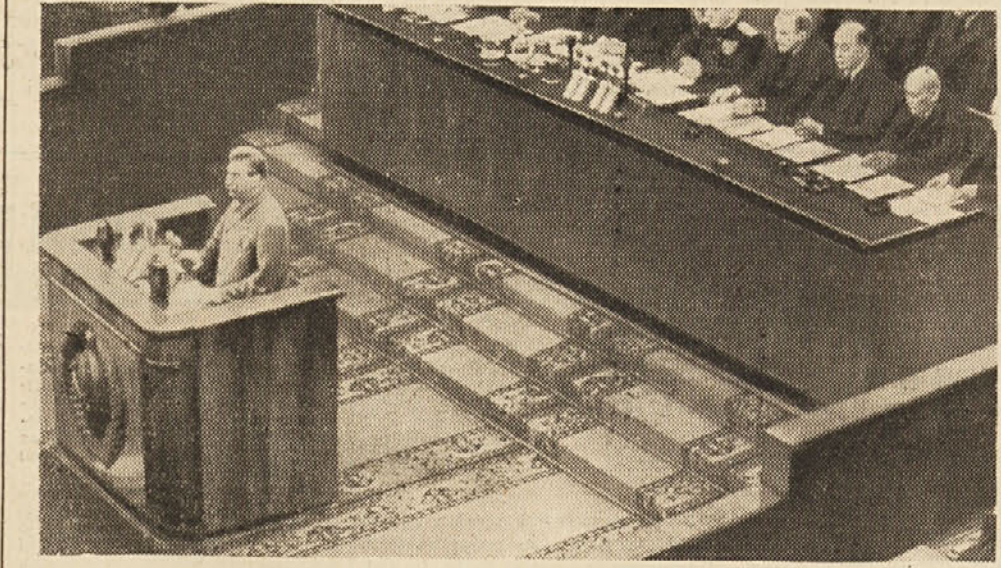
(Ljudska pravica-Borba 24. I. 54)

OBUPNE SOLSKE RAZMERE V ZAGREBU

Najtežji problemi Sveta za kulturo in prosveto so vprašanja prostora v Šolah.

V Zagrebu je danes okoli 60 tisoč dijakov, imajo pa na Šolskem področju 63 šolskih stavb. Zaradi premalega prostora je danes v Zagrebu 11.418 »edvenčnih« dijakov. Zaradi tega preko 3.000 dijakov hodi v šolo od 10.30 do 13.30 ure, a veliko število dijakov hodi v šolo v večernih urah.

(Slovenski poročevalci 26. I. 54)

Tov. Stalin govori na 19. kongresu Komunistične partije Sovjetske zveze

8. MAREC - SIMBOL BORBE ZA OSAMOSVOJITEV

Od prve stavke v New Yorku do trenutnih dni nacifašizma

Bližajoča se pomlad nam nanazuje prihod 8. marca — dneva, ki je pri sreju vsem ženam.

8. marec, ki ga prosiljavajo žene vsega sveta, črpa svoje tradicije že v letu 1908, ko je 129 delavk v neki tovarni v New Yorku zgorelo v plamenih požara, ker so lastniki tovarne zaprli vse izhode, da bi s tem preprečili sindikalnim zastopnikom dostop v tovarno. V razburkanem ozračju je bila takrat prvič proglašena velika stavka delavk. Predvidevanja se je, da bo stavkalo kakih 3000 delavk. Stavka pa se je bliskovito razširila in jih zajela 30.000. V tistih dneh se je sestala skupina delavk in žena delavcev, ki so postavile zahtevo po volilni pravici in dosegli človeka vrednega življenja zase in za otroke. Dve leti pozneje je bila v Kopenhagenu mednarodna ženska konferenca, ki so se je udeležile pogumnejše in bolj razgledane žene. Takrat so sklenile, da se 8. marec posveti ženi.

8. marec je torej simbol borbe, ki jo vodijo žene za boljše življenjske pogoje; je pa isto-

časno počastitev vseh žena, ki se odlikujejo pri vztrajnem vsakodnevnem delu za osamosvojitve.

Letošnja proslava 8. marca se vrši na uveljavljenem pogledu: »Za uveljavitev pravic žena in njenih idealov miru, za obrambo dela.« Za žene našega Ozeja ima letošnji praznik še globlji pomen, ker slavimo prvih deset let življenja našega ženskega gibanja. To gibanje je vzkliklo v najtežjih letih našega obstoja, ko smo po 25 letih trpljenja in borbi v fašističnem režimu morale pretrpeti še žalitev nacističnega zatiranja. V tistih dneh trpljenja, deportacij in tihega jokanja mater se je prebudila v ženah zavest, da sta njihovo in življenje družin ter svoboda odvisni od njihovega doprinosu. Zrasla je zavest, da ima njihovo delovanje velikansko vrednost v splošni borbi. In tako so se žene množično zapredavile plenitvam in z odločnostjo branile svojo zemljo. Po vglzledu teh žena je zrasla naša velika organizacija, ki združuje žene, katere se borijo za uveljavitev svojih pra-

vic, za osamosvojitve in za mir.

Zveza demokratičnih žena proslavlja letos 8. marec z vabilom vsem ženam, naj se združijo v obrambi svojih pravic, predvsem pa v obrambi dela.

Gospodarska kriza ogroža v Trstu povsem resno enotnost družine. Naši mladini predčujejo kot edino rešitev emigracijo v Avstralijo.

ARMIDA ZOBEC

NAJ ŽIVI 8. MAREC — MEDNARODNI PRAZNIK ŽENA

EUGENIO CURIEL

Proslava 9. obletnice njegove smrti v Kinu ob morju

V nedeljo dopoldne je bila v Trstu svečana proslava devetdesetletnice rojstva enega izmed največjih tržaških rojakov, Eugenia Curiele. Proslava se je vršila v Kinu ob morju. O življenju in delu velikega borca in junaka, ki je bil odlikovan z zlato kolajno za zaslugе v osvobodilni borbi, je govoril senator Arturo Colombi, ki je bil Curielov tovariš pri ilegalnem delu kakor tudi v konfinaciji na otoku Ventotene.

Mi tržaški Slovenci vemo zelo malo o življenju in delu velikega tržaškega borca. Zato je tem bolj pravilno, da vsaj v kolikor nam dopušča prilika — seznanimo se z velikim Curielom tudi širše bralce, ki niso imeli prilike prisostvovati nedeljski proslavi in poslušati zgodovinskih dokumentov tova. Colombija.

Eugenio Curiel se je rodil v Trstu leta 1902, kot sin malomeščanske družine. Ze kot otrok je obsojal nacionalistične zabode dandannizma in fašizma, navduševale se je za idealne in demokratične tradicije voditeljev Risorgimenta. Po dovršeni srednji šoli se je vpisal na univerzo v Padovi, kjer je postal profesor matematike. Tedaj so mu bile odprte sijajne poti v življenje. Toda prav tedaj je prišel dvoniti v filozofske koncepcije, za katere se je prvotno navduševal. Začel je spoznavati, da je treba iskati resnico neke drugje, v socializmu. In tedaj je zapustil univerzo, zavrnil vsa mesta, ki so se mu obljubljala, ter se lotil resnega preučevanja marksizma. Tako je iz generičnega antifašista postal antifašistični borec, borec proletarske avantarde.

Vstopil je v Komunistično partijo Italije. To se je zgodilo prav v času, ki je bil najbolj negotov in meglen, v času največje fašistične tiranije. V času, ko je Mussolini ustanoovil takomenovano vzhodnoafriško cesarstvo in ko je skupno s Hitlerjem s tihimi pri voljenjem Bluma in Chamberlaina zadržal demokratično špansko republiko; v času, ko se je zdelo, da stoji zloglasna OVRNA na granitnih temeljih. Curiel, poln vere in jasne glave, se je prav v tistem času z vso svojo voljo in silo lotil dela, ki mu ga je Partija nazvala. Po njenem navšetju je sprejel mesto profesorja na pedagogski univerzi, kjer je organiziral konspirativno delo. Toda kaj kmalu so ga fašisti izsledili, ga zaprli, obsodili na pet let konfinacije ter prepeljali na otok Ventotene. Tu je spoznal drugega velikega tržaškega rodoljuba, tov. Franzina, s katerim je kaj kmalu navezal tesne prijateljske stike. Kljub vsem mogočim oviram je Curiel nadaljeval svoje delo tudi v konfinaciji. Taborišče Ventotene je postala prava marksistična univerza, saj so se v njem srečale teorija, izkušnje in praksa.

19. avgusta 1943 je Curiel zapustil Ventotene ter takoj pričel resno delovati. Partija je odredila, da pojde v Milan, v to največje italijansko delavsko središče. Tu ga je našel usodni 8. september, ki je odprl novo stran zgodovine italijanskega proletariata v borbi proti novemu zatracu, proti Hitlerju. Tu je po nalogu partije ustanovil Fronto italijanske mladine. V kratkem obdobju je nova Fronta odposlala kl partizanom na desetine tisocev svojih članov, obenem pa je organizirala intenzivno antifašistično gibanje in aktivno delovanje tudi v krajih, kjer so bili nastanjeni nacisti in fašisti. Trda je bila ta borba, enaka borbi, ki so jo slovenski

mladinci, skupno z velikansko večino slovenskega naroda, vodili na naši zemlji, proti istemu zakletemu zatracu in osvajačelu.

Stanje je včasih postajalo skoroda nevtržno; posebno pozimi 1944-45. In tedaj so takomenovani zavezniki preko ust gen. Aleksandra svetovali partizanom, naj predajo orožje Nemcem in naj razpuste partizanske enote, do česar seveda ni prišlo.

V vsem tem zelo kritičnem obdobju najdemo Curiele vedno preobloženega z delom. Zdjaj ga srečamo v Milanu, zdaj v Turinu, kjer je deloval v ilegali. Ni bil le voditelj Mladinske fronte, ampak je sodeloval tudi v drugih organizacijah, sodeloval je pri organiziranju velikih stavk proti fašizmu, vodil je delo med intelektualci, obenem pa je urejal lista «Unità» in «La Nostra Lotta».

24. februarja 1945 je bil Curiel v Milanu. Po seji redakcije «Unità» je šel v mesto. Na trgu Baracca ga je neki bivši konfiniraneec na Ventotene jezdejsko pozdravil «Buon giorno, professore!». Toda to ni bil

EUGENIO CURIEL

pozdrav, temveč izdajstvo. Par sekund za tem je republikanski fašist sprožil rafal proti Curielu ter ga pobil do smrti.

To je bežen pregled življenja in dela Eugenia Curiele. O njem bi se dale napisati knjige, saj je vse polno najrazličnejših epizod in vzgledov. Lik Curiele ne sme biti za vzgled

le italijanski mladini, temveč tudi nam. Tržačani ne bodo nikoli pozabili svojega velikega sina. Titovci so svojčas naredili vse, kar je bilo v njihovi moči zato, da bi zatemnili njegov lik. Toda zamati. Tega ne bo mogel zamenjati nihče. Lik Curiele živi in bo živel večno!

Naj naša ljudje vedo, kdo je glasbenik Anton Lajovic: Po fašistični okupaciji Ljubljane in po samopasni in ilegali priključitvi ljubljanske pokrajine in kraljevini Italiji je bil Anton Lajovic imenovan od vrhovne okupacijske oblasti za predsednika kasacijskega

Kulturna sramota: Kolaboracionist - Prešernov nagajenec

V Sloveniji je prišlo do kulturnega škandala, ker je letos dobil Prešernovo nagrado tudi glasbenik Anton Lajovic, fašistični kolaboracionist.

Vsako leto se ob slovenskem narodnem prazniku, t. j. ob obletnici smrti velikega pesnika Prešerna razdeljujejo «Prešernove nagrade» najbolj priznanim kulturnim delavcem Slovenije. Letos je bilo število nagrajencev pod vladnem ukazom omejeno, da se vrednost nagrade odvisne. Zato so podelili nagrado štirim ljudem. Med temi štirim je tudi Anton Lajovic. Ob njegovi strani pa je tudi France Bevč, za katerega je zelo čudno, da ni odklonil nagrado v znak protesta proti nagrajevanju kolaboracionista. Zgleda pač, da se mu ne zdi nič zamerljivo skupno nagrajevanje bivšega partizana na eni in kolaboracionista na drugi strani.

Naj naša ljudje vedo, kdo je glasbenik Anton Lajovic: Po fašistični okupaciji Ljubljane in po samopasni in ilegali priključitvi ljubljanske pokrajine in kraljevini Italiji je bil Anton Lajovic imenovan od vrhovne okupacijske oblasti za predsednika kasacijskega

sodišča, t. j. fašističnega sodišča, ki je imelo predvsem nalogo, da se bavi z vprašanjem zadržanja vsakega protifašističnega in osvobodilnega odpora.

Na ta način je bil Anton Lajovic eden izmed stebrov fašistične oblasti v ljubljanski pokrajini in zloglasnega visokega komisarja Graziolija. 3. maja 1943 se je Anton Lajovic skupno z Graziolijem, fašističnim generalom Gambaro, fašističnim tajnikom Orlandinjem, gen. Ruggerom, vojnim zločincem Rupnikom udeležil priključitve Ljubljane k Italiji. Skupno z Graziolijem, škofom Rožmanom, Rupnikom, dr. Mohoričem, dr. Slokarjem, dr. Alcuševićem, inž. Pirkmajerjem, prof. Remcom in drugimi je podpisal brozjavko Mussoliniju, v kateri se med drugim pravi: «... Prosijo (gorimljeni, op. ur.), da izvolite sprejeti ponovno in goreče izraze njihove hvalnosti, vdanosti in točno zagotovilo popolne lojalnosti. V veliki fašistovski zmagoviti Italiji ter v luči Rima vama slovensko prebivalstvo verno gotovost za svojo plodovito bodočnost!!! K temu pripomnimo, da Anton Lajovic podpisal to izjavo po odločitvi porajih, ki sta jih doživeli Italija in Nemčija pri Stalingeru in v Severni Afriki. To pomeni, da je Prešernov nagajenec fanatični kolaboracionist in da bi bil zaradi tega zaslužil, da bi ga bilo ljudstvo sodilo.

Kljub vsem tem «fašističnim zaslugam» je titovska ljubljanska «čaršija» smatrala za potrebno dodeliti kolaboracionistu «Prešernovo nagrado», ki bi morala predstavljati najvišje kulturno odklovanje za ljudi, ki imajo čiste račune s kulturo in narodom.

Tega so se zaveli slovenski delovni ljudje, ki odločno protestirajo proti dodelitvi Prešernove nagrade Antonu Lajovicu. Ta protest je prišel prvo posebno do izraza v Ljubljani, v Iskri (Kranj), v jeseniški železnici, v Celju, Mariboru in po rudarskih revirjih. Delavci so začeli pošiljati protestna pisma ljubljanskim časopisom, zgražajoč se nad tem kulturnim škandalom in zahtevajoč, naj se Lajovicu odvzame naslov Prešernovega nagajenca.

Titovske oblasti pa molčijo, medtem ko so ljubljanski listi morali zabeležiti te ljudske proteste. Tabežito so torej že prišli tako daleč, da so z dodelitvijo nagrade fašističnemu kolaboracionistu odkrili in nesramno pljunili na narodnoosvobodilno borbo, na vse partizane, na slovenski narod, na našo kulturno zgodovino in na našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Titovci so se s tem dejanjem javno opredelili za fašistični kolaboracionist in proti našemu ljudstvu!

Zato pa tudi tržaški Slovenci odločno zahtevajo skupno z ostalimi Slovenci, naj se naravno konec tem škandalu in naj se Lajovicu odvzame Prešernova nagrada!

150. OBLETNICA VSTAJE SRBSKEGA LJUDSTVA Borba za osvoboditev izpod petstoletnega turškega jarma

Borba za svobodo in zedinjenje južnoslovenskih narodov se je začela s prvo vstajo srbskega ljudstva. Vstajem 18. stoletja so bile skoraj vse slovenske dežele pod tujo fevdalno vladavino. Nacionalna osvoboditev je takrat pomenila zrušitev fevdalnega sistema vladne, ki je Turkom, Avstriji in Ogrski omogočal držati naše narode v nacionalni podjarjenosti. Položaj v dobi pred prvo vstajo je beograjskem pašaluku je bil zelo težaven. Da bi se otlačili ljudstvo z nezgodnimi dajatvami. Preko svojih biričev: kabodahijev, subašev in drugih so dahije vršili strašna nasilja nad srbskim življenjem. Najhuje je bilo stanje revnih kmetov, tistega družbenega razreda, ki so mu pravili «sirotinja raja». Njihovo stanje je bilo tako nevzdržno, da se res poslabšati ni moglo. Zato so narodnostna in razredna nasprotja med srbsko vajo in turškimi tlačitelji dozorevala za oboroženo borbo. Pravi poborniki in nosilci vstaje so bili tlačeni kmetje ter napredni umski delavci, ki so bili ideologi in organizatorji tedanjih nacionalnih gibanj. V Prvi srbski vstaji je glavno breme nosila sirotinja raja. To dokazuje tudi pesnitev Višnjičeva, s katero se dahije opozarjale na nevarnost, ki jim je preti od krajev:

«Čuvajte se rajje sirotine, Kad ustane kuka i motika, Biče Turkom po Mediji muka.»

Ljudstvo si ni moglo pomagati drugače, kakor da je šlo v hajduke. Ljudje so se začeli poskušati obrambe. Prvič se je zbrala skupina nekaterih domačinov-kmetov v Orašcu v Sumadiji, kjer so se dogovorili, kaj storiti proti nasilju dahij. Zmislili so se, da bo treba začeti borbo za obrambo lastnega naroda. Tu so določili tudi čas vstaje. Prvega sestanka se je udeležil tudi Karadjordje. Nekateri nazadnjaški zgodovinarji skušajo prikriti razredni značaj vstaje in dokazati, da vodijo vstajo poleg voditeljev in udeležencev v glavnem knezi. Med srbskimi knezi so nekateri služili Turkom, drugi pa so odkrili delali proti vstaji, bilo pa je takih, ki so v začetku vstaje prišli v borbo, a so se pozneje, ko se jim je pokazala prilika, predali Turkom. Da so se knezi oddelili od ljudstva, ker so hoteli spreminjati sledi samo zato, da bi se jim vrnilo izgubljeno imetje in oblast, nam o tem imetja Višnjičeva narodna pesem o nasprotovanju knezov do vstaje:

Kršćanska vera se je pri Srbih sestavljala skorajda iz samih običajev, ki so po večini imeli narodno poreklo in dobili določeno cerkveno-religiozno obliko. Narod je čval svoje običaje in vero kot svetinj, ki so jo Turki skrutili. V srbskih pesmih se često poje «za krst častni i slobodu zlatnu», v resnici pa ne najdemo nikjer med srbskim ljudstvom nobenega religioznega pokreta proti Turkom. Višja hierarhija je bila vedno na strani Turkov, medtem ko je nižje duhovništvo bilo prav tako neuko in nemočno karok narod sam. Samo ena črtica iz «Zgodovine srbske revolucije» nam jasno prikazuje položaj duhovništva v tisti dobi. Nekei otrok vidi popa, ki pase govoda na paši in ga vpraša: «Pop, ali tudi ti čuvaš govode?» A pop mu odvrne: «Pa da bi bila vsaj moja, sinko!» Tako revno življenje in položaj nižjih duhovnikov se ni v ničemer razlikovalo od življenja «raja», s katero so delili trpljenje in stradanje.

Neznosno stanje takratne vladavine je pospeševalo dozorevanje in privedlo do vstaje. Dahije so sklenili, da bi bilo najbolje pobiti vse srbske kneze, češ da bo tako pomirjeno vrenje med ljudstvom. Položaj je bil tak, da je zadostoval tudi najmanjši povod, da se vname in razplamti boj za pravico in svobodo tlačnega srbstva. V začetku leta 1804. so dahije naročili svojim biričem, naj si vsak izbere enega kneza in ga ubije. Pokolj knezov je dal povod za oboroženo borbo. Dahije so se zmotili, da bodo s pokoljem knezov pomirili razburjeno ljudstvo. Po pokolju knezov so ljudje začeli bežati pred Turki. Kogar so Turki zasledili, so ubili. Ljudstvo je spoznalo, da je edina rešitev v odporu. Čas za vstajo v Srbiji je dozorel. Treba je bilo samo izvoliti iskrič, da bi vnela veliki požar. Nič več ni moglo zadržati stoletnega trpljenja. Zelja ljudstva so svobodi je vzkipela, dvignila sta se kramp in motika. Vstaja se je vnela.

ZORKA LEGISA-MERVIC

NEKAJ PODATKOV IZ POROČIL SINDIKATOV KOVINARJEV C.R.D.A.

Povojna proizvodnja tržaških ladjedelnic

Ladjedelnica Sv. Marka - Proizvodna zmogljivost Tovarne strojev pri Sv. Andreju - Ladjedelnica Sv. Roka - Koliko delovne sile zaposlujejo danes CRDA

Na zadnji konferenci kovinarjev CRDA so bile dane v javnost dokaj zanimive številke o povojni proizvodnji treh ladjedelnic. Komplex CRDA, o zaposlitvi delovne sile ter končno o naglem padcu proizvodnje. Iz podatkov, ki jih bomo navedli, si bo lahko vsakdo ustvaril še popolnejšo sliko današnjega dejanskega stanja v treh ladjedelnicah, kjer se je število zaposlenih znižalo od 1945 pa do danes za 23 odstotkov.

Med najpomembnejše ladjedelnice spada brez dvoma

LADJEDELNICA SV. MARKA, ki se razprostira na 195.400 kv m površine. Zgrajena je bila leta 1839, in se danes lahko pristojevalca najboljše opremljene ladjedelnice. Sv. Marko ima 4 dake, ki merijo v dolžini 280, 200, 160 in 150 m. Razpolaga nadalje z 2 pomoloma za opremljanje ladij v skupni dolžini 380 m. Iz te ladjedelnice so izšli največji in najmoderniji pomorski veliki kati kot n. pr. «Conte di Savoja» z 48.502 bruto tonaže ter drugi, ki so lahko v ponos tržaškim kovinarjem.

Leta 1945, je bilo zaposlenih 3.080 delavcev in 490 uradnikov, skupno torej 3.570 enot. Danes pa je zaposlenih 2.830 delavcev in 520 uradnikov, to je skupno 3.350 enot. V letih 1951-52, ki jih lah-

ko smatramo za najbolj aktivna v odnosu do proizvodnje, je bilo zaposlenih v S. Marku tudi do 5.000 delavcev, ušestiti tiste, ki jih je ravnateljstvo najelo preko takozvanih zunanjih podjetij, ter določeno število delavcev, ki so bili začasno premeščeni iz tržaških ladjedelnic. Od takrat se je število zaposlenih znižalo na okrog 3.300 delavcev.

Prve čase so bili delavci zaposleni v pretečni večini pri čistjenju ruševin, dočim se je z letom 1946, začelo pravo proizvodno delo. Leta 1946, je bila splošna letna ladja «Liburnia» s 13.600 bruto tonaže. 1947, leta je bilo izročenih 14.400 ton, 1948 pa splošnih 19.200 ton in izročenih 6.400; 1949: splošnih 10.320, izročenih 12.800 ton; 1950: splošnih 54.000, izročenih 7.200 ton; 1951: splošnih 23.200, izročenih 39.000; 1952: splošnih 18.000, izročenih 25.000; 1953: splošnih 57.750, izročenih 49.450 ton. Od konca vojne do 31. decembra je bilo splošnih skupno 220.670 bruto ton in izročenih 176.670 bruto ton ladjevaja.

Danes pa sta v tej ladjedelnici v gradnji samo še 2 ladji za 6.500 bruto tonaže vsaka. Razen tega se opremlja 1 petrolejska ladja z 31.500 bruto tonaže, ki se bo pa

dokonzala v par tednih. Če ne bo med tem prišla kaka rešitev, se bo današnjemu številu delavcev, ki se nahajajo v barakah, pridružil nadaljnjih 600, in to v najboljšem primeru.

Ko govorimo o tej ladjedelnici, ne smemo pozabiti na važen odstavek, to je na delavnice za mostove in žerjave, ki so bile v letu 1953, eden izmed najbolj aktivnih sektorjev kompleksu CRDA.

TOVARNA STROJEV PRI SV. ANDREJU (FMSA), ki zauzema 85.900 kv m površine,

ZIGAINA: Zidarji pri počitku

razpolaga s številnimi oddelki, opremljenimi za gradnjo strojev, pogonskih strojev katere koli vrste in sile. Razen tega ima topilnico za lito železo z zmogljivostjo 40 ton na uro ter več manjših topilnih peči na elektriko in nafto za topljenje bakra in drugih kovin.

Kar se tiče protivojnih strojev, je bila leta 1930, na prvem mestu v svetu s proizvodnjo 308.000 konjskih sil. Prvo mesto je ohranila še naslednje leto z 229.700HP. Leta 1945, pa je zgradila samo 1 stroj za 400 HP, dočim je dobilo naslednje leto ravnateljstvo naročilo za gradnjo 22 lokomotiv. Od 1945 do konca 1953 je bilo zgrajenih skupno 153 strojev za skupnih 297.400 HP. Iz podatkov izhaja, da je delala tovarna v letu 1953, le za 60 odst. svoje proizvodne zmogljivosti.

Sedaj je zaposlenih 1.760 delavcev in 340 uradnikov, skupno 2.100 enot. Število zaposlene delovne sile se je znižalo od prve povojne dobe pa do danes za preko 400 enot.

LADJEDELNICA SV. ROKA, zgrajena leta 1857, se razprostira na površini 105.300 kv m. Ima 5 večin in 2 manjša dake, ki so primerni za gradnjo tovarnega ladjevaja do 3.000 ton.

Zaposlenih je 560 delavcev in 65 uradnikov, to je skupno 625 enot, dočim je bilo še pred nekaj leti zaposlenih nad tisoč enot.

Leta 1953, je ladjedelnica proizvajala le za 24,5 odst. v primeru s potencialom naprav, v decembru je odstotek padel na 10,8. Kriza se je začela pojavljati že v prvih povojnih letih. Ravnateljstvo je hotelo odpustiti leta 1947, 53 delavcev. Z odločno borbo so delavci preprečili 33 odpustov. V povojni dobi so bile izročene 4 manjše ladje po 900 ton, ki so se začele graditi še za časa vojne. Razen tega sta bili zgrajeni za račun ladjedelnice 2 ladji po 900 ton ter 2 po 425 ton. V gradnji je sedaj petrolejska ladja za 2.800 ton, ki bo splošljena avgusta. Kot izhaja iz poročila, podanega na konferenci, pričakujejo sedaj prihodnje «Brogiascos». Pri delu za preureditev ladijskih strojev bodo delavci zaposleni za dobo treh mesecev.

KJE MORAMO ISKATI VZROKE TE DRUŽBENE NADLOGE

Alkoholizem stre človeka in ga spremeni v revno junjo

Iz italijanskega «Tržaškega koledarja», ki ga je izdal «Il Lavoratore», smo povzeli naslednji članek:

Uporaba in zloraba alkoholnih pijač segata v najoddaljenejšo dobo človeške zgodovine, kar dokazujejo starodavni verski teksti vseh narodov in brežštevne legende. V vseh časih so civilne, verske in vojaške oblasti skušale omejiti to družbeno nadlogo s strogiimi zakoni, z ostrimi opominii in tudi s telesno kaznjivo ter groznjami. Izkazale pa so se nesposobne zavreiti ta pomembni škodljivi družbeni pojav.

Vprašanje alkoholizma, ki je posledica raznih družbenih činiteljev, da se rešiti le na podlagi družbenih ukrepov. Med glavnimi vzroki razširjenosti alkoholizma so: beda, brezposelnost, pomanjkanje primernih stanovanj za manj imovite sloje, izseljevanje, gnozna in npravnstvena zaskrbljenost, dednost ter nekatere posebne strokovne dejavnosti. Temeljni činitelj predstavlja beda s svojimi neugodnostmi. V sedanjem kapitalističnem režimu vseh stopenj se podpira alkoholizem z zasebno špekulacijo zainteresiranih v trgovini in v razpeščevanju alkoholnih pijač, ki vsled zastrupljenja izgubijo voljo ter osebni ponos. Razprodajalec alkohola in mamil se poslužuje vsakovrstnih sredstev izpodbujanja; nudi priloznost za hazardne igre in za vsakovrstno prostitucijo v lokalih, kjer se šestokrat skrivata zločinska dejavnost ter korupcija. Veliko družinskih tragedij in zdravstvene škode ima svoj izvor prav v obstoju velikega števila tovrstnih lokalov, ki so več ali manj razkošni, vedno pa škodljivi. Ne smemo zanemarjati niti dohodkov, ki jih prejema javne uprave s posrednim obdavčevanjem potrošnje pijače, za kar si z lahkoto prevzamejo kako obveznost, da se

ponašajo z varljivimi ukrepi za pobijanje učinkov, medtem ko dopuščajo razvade, ki jih povzročajo. Naj se spomnimo poudarnega reka nekega uglednega voditelja mestne uprave, ki je več desetletij od tega izrazil željo, da bi neugajivija želja Tržačanov pripomogla h krepji proračuna.

Je treba še vedno načeti vprašanje primernege kmečko-industrijskega načrta, izvorne politike in učinkovite socialne zakonodaje, kar nedvomno predstavlja velike težkoče, ki se bodo rešile in premostile samo takrat, ko bosta vzgoja in socialna zavest bolj razširjeni med delovnim ljudstvom.

Podčrtati je treba, da alkoholizem moramo pojmovati kot zlorabo alkoholnih pijač in ne kot zmeren uporabo n. pr. vina. Borba proti alkoholizmu se tu ne pojmuje kot skrajni prohibitionizem.

Kozarec vina, posebno pri jedi, na splošno ne škoduje zdravim in odraslim organizmom. Treba je tudi razlikovati med vinom in drugimi močnejšimi škodljivimi alkoholnimi pijačami; upoštevati moramo tudi način prehrane tistega, ki pije, kajti nezadostna prehrana poslabša učinek alkohola. Cestokrat se dogaja, da prav tisti, ki se manj hrani, išče napajanje nadomestitev za pomanjkanje hrane v alkoholnih pijačah, da pozabi v navideznem veselju, v pijanosti na zaskrbljenost in na lakoto. Preirano popivanje alkoholnih pijač zmanjša obenem delovno sposobnost in poveča bedo bodi iz tega vidika, kot pa iz onega, ki jo prinaša potrošnja za nabavo pijač. (Nadaljuje se) Dr. L. WEISS

Odprto pismo delavcem ILVE

Dragi delavci iz ILVE!

Ker smo v dobi, ko se delovne množice borijo proti delodajalskemu nasilju za izboljšanje svojih življenjskih pogojev in v tej borbi uporabljajo edino legalno orožje, s katerim nekaj povedati o tem orožju delavcev in o sili, ki jo predstavljajo.

Stavka je osnovna oblika gospodarske in politične obrambe, ki jo delavski razred uporablja v obrambi svojih pravic pred kapitalisti. Pravica do stavke je pridobitev delavskega razreda, ki je zanj v svoji slavni zgodovini dal kri najboljših sinov.

Desetletja je pravosodje evropskih dežel smatralo stavko kot zločin, ki se lahko kaznuje z ječo. Ko so delavci s svojo borbo dosegli, da jim je bila pravica pravno priznana, je buržoazno pravosodje skušalo najti različne načine, da bi jo preprečevalo in, ko mu to ni uspelo, se je poslužilo policije za obrambo stavkočakov.

Fašizem je prepovedal stavke zato, da je lahko bolje ščitil svoje razredne interese, da je lahko svobodno zniževal plače in v meze, da je lahko neovirano odpuščal delavce.

1945 si je delavski razred ponovno pridobil pravico do stavke. Sindikalne organizacije vseh kapitalističnih dežel so se borile na čelu delavskega razreda za obrambo pravic vseh delavskih strok.

Brez te borbe, brez tega močnega gibanja delavskega razreda, ki ga ne sestavljajo več tisoči, marveč milijoni mož in žena, bi bile lahko delodajalske organizacije svobodno nadaljevale svoje delo za odvzem najosnovnejših pravic, ki so si jih delovni ljudje priborili. (Nadaljevanje na IV. strani)

Delavci Sv. Marka in vseh mestnih tovarn se tega zavedajo, vedo, da morajo braniti svojo pravico do življenja, da jo je treba braniti z brezkomornim in odločno borbo, ker bi vsaka slabost, vsaka pomanjkljivost lahko pomenila korak naprej razrednega sovražnika, ki izkorišča vsako našo napako, da bi udaril po nas.

Zgleda pa, da številni delavci ILVE niso še razumeli, da bi bili brez borbe tudi delavci ILVE zaradi krize odpušeni ali suspendirani, da bi bili delavci Sv. Marka odpuščeni in se ne bi nahajali v barakah (čeprav tudi to predstavlja sramota za delodajalce); da ne bi bilo borbe za povijanje plač, marveč da bi prišlo do njihovega znižanja.

Kljub tej potrebi po borbi za obrambo sebe in kruha lastnih otrok pa so v tržaški listi nekateri delavci, ki ne razumejo, da je mnogo lažja borba v obrambo njih delovnega mesta in njih plače kot pa borba za njegovo ponovno pridobitev, ko bi bila izgubljena.

Kapitalistični gospodar ni usmiljen; usluge, ki se mu napravijo s stavkočakovanjem, vrača z bedo in brezposelnostjo. 5000 lir, ki jih od časa do časa dodeljuje «najboljšim» delavcem, niso zanj nič drugega kot način borbe za strežje šibkih, ki bodo jutri morali pomnožiti število brezposelnih.

Splah pa, dragi delavci iz ILVE, bo borba delavskega razreda brez dvoma strla delodajalsko nasilje in se bodo dosegle zahteve sindikalnih organizacij za povečanje življenjske ravni delavcev. Te zmage se bodo koristili vsi delavci, tudi tisti, ki so jo dosegli z žrtvami drugih.

Vprezno živino, ki ima v letu dobi mnogo teškega dela, je treba dobro krmiti. Pačiti je treba tudi, da se ne prehladi, ker v tem času menja dlako in je občutljivejša. Tudi naše gospodinjere ne smemo pozabiti; primernega časa za podkadanje jaje in valitev piščet. Ako podložimo v tem času, bodo piščke začele nesti že jeseni.

ZA NAŠE KMETE

Par besed o kokoših

Pred nedavnim sem prisostvoval pogovoru dveh gospodinj. Posebno ena izmed njih je zelo dobro razumela v permutinistvo, ali se bolje rečeno v kokošji rejli. Iz pogovora se je videlo, da se gospodinja marljivo zanima ne le za rejo kokoši po starim, temveč da je napredna, da je prečitala že marsikateri spisek v časopisih in knjigah. In prav je tako! Da bi čim več gospodinj sledilo njenemu vzgledu! No, in pogovor je nanesel ravno na to, koliko jajc podložimo pod kokožo. 15, je dejala naša strokovnjakinja, to je čisto zadosti. Jaz se vedno držim tega navodila in vedno uspešem. Res, da gledam tudi na to, da odberem lepa in sveža jajca, za katera vem tudi, da so oplojena. Zato pa se valjenje vedno lepo obnese. 15 piščančkov je za naše družine prav zadosti. Nekaj izmed njih je seveda petelinčkov, katera, ko je primerno doraslo, zakoljemo doma, ali pa prodamo, ostale pa so pitke za rejo. Tako vsako leto za večje, zlasti pa za razne družinske praznike zakoljemo stare kokoši, saj vzgojimo vedno dovolj naraščaja.

Nato pa je naša gospodinja nadaljevala: Seveda ni pa dovolj, da podsadimo sveža jajca, skrbeti moramo tudi za to, da kokošja pravilno na

njih sedi in da se, ko jo hranimo, ne ohladijo preveč. Pol ure vsak drugi dan je prav zadosti za to, da se kokošja prežari, najje in napije. Pa še nekaj: kokoši moramo dajati samo zrnatno hrano, kajti mehka hrana vedno povzroči drisko. To bi pa silno škodovalo zarodku, ki je v nemi; kajti ta zarodek diha skozi lupino, zato mora biti lupina vedno čista. Po enem tednu se spoznava, če se bodo iz jajca zvalili piščančki. Jajce postavimo pred električno luč. Če je zarodek živ, se ta premika v jajcu. Zarodek, ki ga opazimo skozi lupino, je podobno pajku. Jajca brez zarodka ali pa klopote odstranimo takoj iz gnezda. Nikakor pa ne smemo na njih mesto postaviti druga; kajti iz njih se ne bi mogli pravočasno zvaliti piščančki. Doba valjenja traja navadno 3 tedne, t. j. 21 dni, včasih pa tudi več, toda kvečjemu par dni. Pa še nekaj je zelo priporočljivo, na kar zelo gospodinja pozabljajo naše gosposodinjine. Predno podsadimo kokošjo, jo moramo posuti s praškom DDT, zato, da pokončamo morebiten mrčes, ki ga ima na sebi. Kokošja z mrčesom trpi in se neprestano razburja, zaradi česar obstaja nevarnost, da stre jajca in da jih ne valj pravilno. M. D.

Koledar: marec

NA POLJU:

Marec je mesec, v katerem kmet zaupa mestu raznostr

